



Brüsszel, 2014.1.22.  
COM(2014) 37 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK**

**a Románia által az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus keretében tett  
előrehaladásról**

{SWD(2014) 37 final}

## 1. BEVEZETÉS

2012 júliusában – az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus beindítása után öt évvel – az Európai Bizottság jelentést tett Románia előrehaladásának átfogó értékeléséről.<sup>1</sup> Megjegyezte, hogy a szükséges építőkövekből már sok a helyén van, és hogy az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus jelentősen hozzájárult a romániai reformokhoz. A hangsúly a reformok végrehajtására helyeződött át. A jelentést, annak módszertanát és megállapításait a Miniszterek Tanácsának következtetései is támogatták.<sup>2</sup>

A jelentést a 2012. júliusi romániai események is árnyalták azzal, hogy konkrét kérdéseket vetettek fel Romániában a jogállamisággal, valamint a bírói kar függetlenségével kapcsolatban. A Bizottság 2013 januárjában időközi jelentésben foglalkozott e kérdésekkel.<sup>3</sup> A jelentés megállapította, hogy Románia a Bizottság e kérdésekkel kapcsolatban megfogalmazott ajánlásaiból már többet is teljesített, de nem mindegyiket. Megjegyezte továbbá, hogy fel kell gyorsítani az előrelépéseket a bírói kar megreformálásáról, annak feddhetetlenségéről, valamint a korrupció elleni küzdelemről szóló bizottsági ajánlásokkal kapcsolatban.

E jelentés a Románia által a fenti jelentések óta tett előrelépést értékeli az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus két alapvető területén, azaz az igazságszolgáltatás reformja és a korrupció ellenes tevékenység terén. Az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus eddigi története azt mutatja, hogy az előrehaladás nem egyenletes: az egyik terület előrelépéseit csökkenthetik vagy semlegesíthetik a más területeken mutatkozó visszalépések. 2013 decemberében a Parlamentben hozott határozatok felhívták a figyelmet arra, hogy a reform alapvető elveit és célkitűzéseit még mindig megkérdőjelezzik – ezen elvek megerősítése érdekében az alkotmánybíróság fellépésére volt szükség. Ez különösen megnehezíti a reformok fenntarthatóságának értékelését, valamint annak megítélését, hogy mennyi hazai lendület van egy általában véve pozitív tendencia biztosításához.

Érdemes megemlítenünk, hogy a 2012-es nehéz körülmények nem csorbították számos romániai intézmény és egyén azon eltökélt szándékát, hogy folytatják az előrehaladás megszilárdítását. A Bizottság úgy véli, hogy az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus figyelemmel kísérése, az uniós alapok nyújtotta lehetőségek, valamint a Bizottság és számos tagállam konstruktív hozzáállása továbbra is értékes támogatást jelent a romániai reformokhoz. A következő jelentés körülbelül egy év múlva várható.

---

<sup>1</sup> COM(2012) 410 final

<sup>2</sup> 2012. szeptember 24.

<sup>3</sup> COM(2013) 47 final A jelentés elemzését és ajánlásait az Általános Ügyek Tanácsa által 2013. március 11-én elfogadott következtetések is megerősítették.

## 2. A ROMÁNAI REFORMFOLYAMAT JELENLEGI ÁLLÁSA

### 2.1 *Az igazságszolgáltatási rendszer*

A 2012. júliusi jelentésben és annak 2013. januári nyomon követésében külön téma volt az igazságszolgáltatás függetlensége és a jogállamiság.<sup>4</sup> Ez ugyancsak állandó hazai vitatéma Romániában, és az igazságszolgáltatási intézmények nagyobb hangsúlyt fektetnek munkájuk e vetületére. Ez befolyásolhatta Romániában az igazságszolgáltatási intézményekbe vetett bizalom szintjét.<sup>5</sup>

#### *Az igazságszolgáltatás függetlensége és a jogállamiság*

##### *Az alkotmányos rend*

Bár nem tartoznak szorosan a bírói karhoz, az alkotmány és az Alkotmánybíróság a jogállamiság középpontjában állnak. Az Alkotmánybíróság tekintélyének 2012 nyarán történt megkérdőjelezése a későbbiekben nem ismétlődött meg, és az említett eset inkább megerősítette az Alkotmánybíróság fontos döntőbíróként betöltött szerepét. Az Alkotmánybíróság továbbra is kulcsfontosságú szerepet fog játszani olyan kulcsfontosságú elvek védelmezésében, mint például a hatalmi ágak szétválasztása, ideértve az alkotmánymódosításokkal kapcsolatos jövőbeni vitákat is.

Mivel idén várhatóan újra napirendre kerül az alkotmány megvitatása, fontos lesz biztosítani, hogy a Magisztrátúra Legfelsőbb Tanácsának lehetősége nyíljon a bírói kar tekintetében releváns összes terület észrevételezésére. Különösen gondot kell fordítani az olyan változtatások kizárására, amelyek növelik a bírósági vezetés politikusok általi befolyásolásának, illetve a bírói kar függetlensége vagy tekintélye megkérdőjelezésének lehetőségét. Ezért a kormánynak az a kötelezettségvállalása, hogy konzultál a Velencei Bizottsággal, különösen fontos jele annak, hogy Románia elkötelezett amellett, hogy a jövőbeni alkotmánymódosításokat európai normákra alapozza. A román hatóságok egyértelművé tették azon szándékukat is, hogy folyamatosan tájékoztatják az Európai Bizottságot.

##### *Az igazságszolgáltatás függetlenségére helyezett nyomás*

2012 nyarán és őszén a Bizottság számos példát kapott igazságszolgáltatási intézmények részéről politikusok által megfogalmazott közvetlen kritikával, valamint egyes bírák, ügyészek, családtagjaik, továbbá igazságszolgáltatási és ügyészi intézmények ellen irányuló politikai indíttatású sajtótámadásokkal kapcsolatban.<sup>6</sup> 2012 óta úgy tűnik csökkent az ilyesféle támadások száma és ereje, de továbbra is előfordulnak. Ez magában foglal olyan eseteket, amikor igazságszolgáltatási intézményeket és bírákat ért közvetlen kritika a fontos politikai személyiségekkel kapcsolatos ítéletek másnapján.

Ez ellentétes számos más tagállam gyakorlatával, ahol is a politikai hatalomágak szétválasztása és a bírói kar függetlensége elvének tiszteletben tartása – legyen az szabályok

<sup>4</sup> COM(2012) 410 final, COM(2013) 47 final

<sup>5</sup> Az igazságügyről szóló 385. Eurobarométer különjelentésben a romániai lakosság bírói karba vetett bizalmának 44%-os szintje nem sokkal maradt el az uniós átlagtól (53%), és bizalom tekintetében Románia a 17. helyre került az EU-28 listáján

<sup>6</sup> COM(2013) 47 final

révén vagy hagyományok útján – korlátozza az ítéletek politikusok általi véleményezésének mértékét.

A Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsa az igazságszolgáltatás függetlenségének fő védőmezeje, és e feladatának szisztematikusan és szakszerűen tesz eleget; ez segít abban, hogy a polgárok és a politikusok komolyabban vegyék a kérdést. Ez a Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsa egyre fontosabb feladatának bizonyult, és segítene megerősíteni a Tanács eme szerepét az, ha egyértelmű és nyilvános hozzáférhető eljárás lenne arra vonatkozóan, hogy a Tanács hogyan reagál ilyen esetekben. A Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsa más módon is tanúsíthat intézményi támogatást az igazságszolgáltatás függetlenségének gyakorlati alkalmazásához, például azáltal, hogy ilyen körülmények között egyéni bírákat támogat.<sup>7</sup>

Az igazságügy-miniszter szintén hasznos kezdeményezést tett a média és a bírák közötti párbeszéd létrehozására. Egymás fokozottabb kölcsönös megértése, valamint az igazságszolgáltatási intézmények média kezelésére alkalmazott professzionális megközelítése egyaránt segíthetné a kapcsolat javítását. Továbbra is elmondható viszont, hogy nehéz lesz úgy előrelépni, ha továbbra is kritizálják a bírói vezetőket, és megkérdőjelezzik az ítéleteket.

#### *A bírósági határozatok tiszteletben tartása*

Ez a hatalmi ágak szétválasztása és a jogállamiság fontos vonatkozásához kapcsolódik, azaz a bírósági határozatok tiszteletben tartásához. Ez számos különböző szinten nyilvánul meg. A bírósági végzések végrehajtásának elmulasztása vagy az olyan esetek, amikor a közigazgatás indokolatlanul megkérdőjelezi a bírósági határozatokat, megkérdőjelezzik a bírósági határozatok kötelező jellegét.

Ez olyan probléma, amely az állam legmagasabb szerveit érinti. 2012 júliusa óta a bírói karnak többször kellett az Alkotmánybírósághoz fordulnia, miután a parlament nem volt hajlandó mandátumokat megszüntetni a parlamenti képviselők összeférhetetlenségéről hozott jogerős bírósági határozatok eredményeként. Az Alkotmánybíróság legutóbb 2013 novemberében hozott ítéletet e kérdésben, a Szenátus azonban eddig nem lépett fel.

#### *Magas szintű kinevezések*

Az igazságszolgáltatási rendszerben való kinevezések képezik az egyik legvilágosabb módot az igazságszolgáltatás és az ügyészség függetlenségének tanúsítására. Az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus hangsúlyozta annak fontosságát, hogy az ilyen kinevezésekre egyértelmű, objektív és átgondolt eljárásokat kell alkalmazni.<sup>8</sup> A magas szakmai színvonalú és feddhetetlen személyek politikai indíttatástól mentes kinevezése alapvető fontosságú az igazságszolgáltatási rendszerbe vetett bizalomhoz.

A múlt évi eredmény vegyes képet mutat.<sup>9</sup> A Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék vezetése esetében nincs jele annak, hogy a folyamatot befolyásolták volna. Komplikáltabb a helyzet az ügyészség esetében, ahol a 2012 szeptemberében indított kinevezési folyamat erősen politikai

<sup>7</sup> Technikai jelentés, 1.1.1. szakasz

<sup>8</sup> A COM(2012) 410 final például azt szorgalmazta, hogy „átlátható és objektív kinevezési folyamatra van szükség [a korrupció elleni intézményeknél] a meglévő jogi kereten belül, egy egyértelmű kritériumokat alkalmazó nyílt versenyvizsgán keresztül, amely a lehető legerősebb vezetőket keresi, és célja ezen intézmények működési folytonosságának biztosítása”. Ld. továbbá a Miniszterek Tanácsának következtetéseit, legutóbb 2013. március 13-án.

<sup>9</sup> Technikai jelentés, 1.5. szakasz

szájjú volt, amelyet az eljárás későbbi változtatásainak sem sikerült megszüntetniük. Ez egyes pályázókat eltántoríthatott a jelentkezéstől. A jelöltek végső listáján szerepelt néhány olyan személy, akik komoly eredményeket tudtak felmutatni a korrupció ellenes tevékenység terén. A végkimenetel ugyanakkor nem olyan átlátható folyamat alapján született, amelyet úgy fejlesztettek ki, hogy lehetővé tegye a jelöltek képességeinek ellenőrzését és a tényleges versenyt. A Bizottság sajnálta, hogy nem követtek megbízható eljárást, és megjegyezte, hogy ez annak a terhét rója a kinevezettekre, hogy meg kell mutatniuk elkötelezettségüket ezen intézmények korrupció ellenes munkájának folytatása mellett.

2013 őszén egy másik nehéz kérdés merült fel az Országos Korrupcióellenes Ügyészség igazgatójának és osztályvezető-helyetteseinek kinevezésével kapcsolatban. A megbízott posztokba való ideiglenes kinevezéseket megint hirtelen megszüntették, és az igazságügy-miniszter olyan kinevezéseket hajtott végre, amelyek nem teljesen követték az Országos Korrupcióellenes Ügyészség igazgatójával való konzultációs eljárást. A nyilvánosság és a Magisztrátúra Legfelsőbb Tanácsának kritikáját követően egy második, immár inkább konszenzusos jellegű folyamatra került sor a szabályokkal összhangban, amely más állandó kinevezéseket eredményezett. Az időbeli ütemezés miatt a lakosságban felmerült, hogy ez kapcsolatban állhat az Országos Korrupcióellenes Ügyészség politikai személyiségekkel kapcsolatos határozataival, az ügyészek pedig nyilvános politikai kritika céltáblájává váltak.<sup>10</sup>

## ***A jogi keret***

### *Az új törvénykönyvek*

Az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus egymást követő jelentései követték az új törvénykönyvek kidolgozásának folyamatát Romániában. Az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus 2012. júliusi jelentése hangsúlyozza, hogy ez jelentős modernizálás Románia jogi keretében. Jóllehet a végrehajtás nem egyszerű, különösen akkor, amikor párhuzamos rendszereket kellett fenntartani, egyre jobban látszik, hogy a vezető bírói intézmények együttműködnek az Igazságügyi Minisztériummal az átmenet megkönnyítése érdekében. Az új büntetőtörvénykönyv és a büntetőeljárás törvény hatályba lépésének előkészületei során megpróbáltak tanulni a múltbeli tapasztalatokból.<sup>11</sup> Az Igazságügyi Minisztérium további költségvetést és álláshelyeket különített el az új törvénykönyvek végrehajtásának támogatására. Hasznos volt, hogy kicsit hosszabb, de tarthatóbb határidőt tűztek ki a folyamatra.

Az egyik legnagyobb vállalás a februártól végrehajtandó új büntetőeljárás törvény: az összes rendelkezés közvetlenül alkalmazandó, valamint a törvény két új intézményt vezet be: a „jogok és szabadságok bíróját” és az „előzetes kamarai” bírót. Ezért különösen fontos, hogy a problémákra előre felkészüljenek, és azokat lehetőség szerint megoldják. Amint hatályba lépnek az új törvénykönyv és a törvény, fontos lesz rendszeresen figyelemmel kísérni az új rendelkezések tényleges hatását és végrehajtását.

A törvénykönyv és a törvény hatályba lépése előtt néhány hónappal továbbra is problémát jelent bizonytalanságuk. Számos olyan jogi problémát tártak fel, amelyek miatt szükség lehet maguk a törvénykönyvek vagy a büntetőeljárás törvény alkalmazásáról szóló jogszabály módosítására, amelyet a hatályba lépés előtt még el kell fogadni.<sup>12</sup> Továbbá, decemberben a

---

<sup>10</sup> Technikai jelentés, 1.5. szakasz

<sup>11</sup> Technikai jelentés, 1.2.2. szakasz

<sup>12</sup> Technikai jelentés, 1.2.2. szakasz

román parlament a büntetőtörvénykönyv számos ellentmondásos módosítását szavazta meg, amelyeket az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek állapított meg (ld. alább).

### *Az ítélkezési gyakorlat következetessége*

A törvénykönyvek bevezetése ugyancsak fontos lehetőség arra, hogy foglalkozzanak az ítélkezési gyakorlat következetességének kérdésével. A bíróságok ítélkezési gyakorlatában vagy a jogszabályok értelmezésében mutatkozó következetlenség és kiszámíthatatlanság továbbra is komoly aggályokat kelt az üzleti szférában és a tágabb értelemben vett társadalomban.

A Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék számos hasznos lépést tett e kérdés megoldására. Az új eljárásjogi törvények ismét az elsődleges megsemmisítési célra irányítják a második fellebbezést, és megerősítik a Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék következetesség javításában betöltött szerepét. Az előzetes döntéshozatali eljárással olyan új eljárást honosítanak meg, amely lehetővé teszi, hogy a Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszékhez kérdéseket intézzenek olyan értelmező határozatérdekében, amely kötelező erejű lesz mind a szóban forgó bíróságra, mind a jövőbeni ügyekre nézve. Mind a képzés, mind az indoklással ellátott bírósági ítéletek kihirdetése tekintetében a Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék és a Magisztratúra Legfelső Tanácsa fontos lépéseket tett ennek megválaszolására, többek között azzal, hogy hozzáférést biztosított a bírák és a bírósági tisztviselők számára az ország összes többi bíróságának határozataihoz. Következő lépésként biztosítani kell, hogy valamennyi bírósági döntés a jogi szakma és a nagyközönség számára is hozzáférhető legyen.<sup>13</sup>

Továbbra is elmondható, hogy egyes körzetekben ellenállást tanúsítanak a felsőbb bíróságok ítélkezési gyakorlatának vagy iránymutatásának betartásával szemben, ami akadályozza az igazságszolgáltatási rendszer normális működését. Az ebből fakadó bizonytalanság aláássa az igazságszolgáltatási rendszerbe vetett bizalmat, eredménytelenséget és csalódottságot teremt mind a kereskedelmi szereplők, mind a polgárok körében. A bíróságok vezetői jobban hangsúlyozhatnák kollegáik számára a következetesség fontosságát, és ki kellene vizsgálniuk az olyan eseteket, amikor a határozatok a Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék gyakorlatától eltérőnek tűnnek. A Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszéknek, a maga részéről meg kell oldania azon eseteket, amikor saját határozatai is következetlennek tűnnek.

A jog egységes alkalmazásának további nehézségforrása a jogi keret minőségét és stabilitását érinti. A sürgősségi kormányrendeletek vagy a minimális átláthatóságot sem biztosító parlamenti eljárások nagy száma gyakran nem biztosít lehetőséget a megfelelő értékelésre, konzultációra és előkészítésre, még akkor sem, ha nem egyértelmű a szabályozás sürgőssége. Emiatt a gyakorló bírák, ügyészek, ügyvédek, vállalkozások, közigazgatási szervek és polgárok össze vannak zavarodva, és hibákat követnek el, valamint nagyobb a kockázata a joghézagoknak, amelyeket a jog eltérő értelmezésére lehet felhasználni.

### ***Az igazságszolgáltatási rendszer strukturális reformja***

#### *A bírói kar fejlesztési stratégiája (2014–2018)*

Az Igazságügyi Minisztérium azon munkálkodott, hogy (2014–2018-ra) stratégiát dolgozzon ki a bírói kar fejlesztésére. A stratégia célja a jelenlegi reformok és az igazságszolgáltatási intézmények megerősítése, valamint a bírói karba vetett bizalom növelése. Az átfogó célok –

<sup>13</sup> A technikai jelentés 1.3.2. szakasza tartalmazza az eddigi különféle kezdeményezéseket.

nagyobb fokú hatékonyság, intézményi erősítés, feddhetetlenség, minőség, átláthatóság, az igazságszolgáltatás hozzáférhetősége – következetesek a más tagállamokban és európai szinten végzett munkával. A cél az, hogy 2014 februárjában elfogadják a stratégiát és a hozzá kapcsolódó cselekvési tervet. Egy ilyen kezdeményezéshez elengedhetetlen a kormány és az igazságszolgáltatási intézmények szoros együttműködése, és a miniszternek sikerült is összehoznia az intézményeket. A konszenzus a stratégia tekintélyének megalapozását is elősegíti. Az is fontos lenne, hogy más jogi szakmákat – ügyvédek, közjegyzők és végrehajtók – is bevonjanak a folyamatba.

Az igazságszolgáltatási rendszer bármilyen jövőbeni reformjának fontos eleme lenne, hogy a tájékozottabb döntéshozatal érdekében növeljék az igazságszolgáltatási vezetés kapacitását, az igazságszolgáltatási rendszer működésével kapcsolatos megbízható adatgyűjtés, kutatás és hosszú távú tervezés alapján. A rendszer hiányosságainak feltárására más tagállamok is alkalmaztak olyan gyakorlatokat, mint például a bírósághoz fordulók és a személyzet körében végzett felmérések.

#### *A munkateher kezelése, valamint az igazságszolgáltatás hatékonysága*

Egyes bíróságok és ügyészségek túlságosan magas munkaterhelését folyamatos problémaként ismerték el, amelyet még tovább súlyosbít a törvénykönyvek hatása körüli bizonytalanság. Ezen az igazságszolgáltatási rendszeren belül számos hasznos tendencia segíthetne: többek között a szakosodás, a bírósági tisztviselők hatékonyabb igénybevétele, valamint a bosszantó késedelmek megelőzését célzó, bírósági gyakorlatokkal kapcsolatos intézkedések.

Ugyanakkor a rendelkezésre álló források átcsoportosításának hosszú ideje fennálló<sup>14</sup> kérdésével is foglalkozni kell, az igazságszolgáltatási térkép áttervezése révén. E változtatáshoz azonban jogszabály-módosításra lenne szükség, és jóllehet az Igazságügyi Minisztérium támogatja, a Parlament támogatása továbbra sem tűnik biztosítottnak.

#### *A bírói kar feddhetetlensége*

A Magisztrátúra Legfelsőbb Tanácsa hangsúlyozta, hogy a bírói karon belüli feddhetetlenség problémáinak kezelésével kapcsolatban a zéró tolerancia politikáját követi, és a Felügyelőség segítségével következetesebb és alaposabb megközelítés kidolgozásán munkálkodik. Fontos, hogy ez a Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék közigazgatási részlege részéről is következetes megközelítésben tükröződjön. E politika sok esetben volt eredményes<sup>15</sup>, de továbbra is figyelemmel kell kísérni annak megállapításához, hogy valóban működik-e az elrettentő hatás.

## **2.2 A feddhetetlenségi keretszabályozás**

A feddhetetlenségi keretszabályozás az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus egyik alapvető eleme. Intézményekre és szabályokra támaszkodik annak biztosításához, hogy az elvárások egyértelműek legyenek és azokat megfelelően végrehajtsák. Ugyancsak nagymértékben támaszkodik annak politikai és kulturális elismerésére, hogy a feddhetetlenség fontos elv a köztisztviselők számára, és annak megszegése nem maradhat következmények nélkül.

<sup>14</sup> Ld. például COM(2012) 410 final, 8. o.

<sup>15</sup> Technikai jelentés, 1.4.4. szakasz E szakasz ugyancsak megjegyzi a Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék sikeresen megtámadott ügyek magas arányát, ami megkérdőjelezi az intézkedések hatékonyságát.

## *A Nemzeti Feddhetetlenségi Ügynökség (ANI) és a Nemzeti Feddhetetlenségi Tanács (NIC)*

Az elmúlt évben a Nemzeti Feddhetetlenségi Ügynökség (a továbbiakban: az Ügynökség) további eredményeket mutatott fel.<sup>16</sup> Folyamatosan fennálló akadályok és eltérések vannak azonban az összeegyeztethetlenségek, összeférhetlenségek és a jogtalan vagyonszerzés körüli előrelépésben. Az Ügynökséget és vezetését támadások érték, és úgy tűnik, hogy ezek gyakran egybeestek az Ügynökség magas rangú politikai személyiségekkel szemben indított eljárásaival. A Nemzeti Feddhetetlenségi Tanács bizonyította, hogy olyan felügyeleti testület, amely képes indokolni az Ügynökség mandátumát, és nyilvánosan is fellépni szükség esetén.

Az Ügynökség jobban intézményesült, és a kormány támogatásával több erőforrással rendelkezik hatékony működésének biztosításához. Kulcsfontosságúak a más kormányhivatalokhoz fűződő kapcsolatai, ezért az Ügynökség számos munkamegállapodást kötött e kapcsolatok szabályozására – jóllehet ezek közül néhány eredményesebbnek tűnik, mint a többi. Az Ügynökség határozatait gyakran támadják meg bíróságokon, de az adatok azt mutatják, hogy az Ügynökség összeférhetlenségi esetekkel kapcsolatos, megtámadott határozatainak több mint 80%-a esetében a bíróságok megerősítették az Ügynökség megállapításait.

Úgy tűnik, hogy a bíróságok jól ismerik a feddhetlenségi keretszabályozást. Az ítélkezési gyakorlat ugyanakkor továbbra sem egyenletes: a fellebbezési bíróságok, de még a Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék szintjén is ellentmondásos határozatokat hoznak, az összeegyeztethetlenségi esetekkel kapcsolatos bírósági eljárások pedig továbbra is hosszadalmasak. A Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék előtt még mindig függőben van egy ügy azzal kapcsolatban, hogy fellebbezhet-e a vagyonzvizsgáló bizottság azon határozatával szemben, hogy az Ügynökség egyik ügyét ne továbbítsák bíróságnak. Az Ügynökség munkájának visszatartó erejét az is csorbítja – és ezzel az államháztartásban is veszteséget okoz –, hogy sokáig tart megsemmisíteni az összeférhetlenség tilalmát megszegve aláírt szerződéseket, a kormányzati közigazgatás pedig nem igazán eredményes ezek követésében.

Az Ügynökség tevékenységi köre hasznos elemmel bővült azon határozattal, hogy kidolgozzák az összeférhetlenség közbeszerzési szerződések odaitélésekor végzett előzetes értékelésének új rendszerét.<sup>17</sup> Egyértelműen kívánatos lenne, hogy a potenciális összeférhetlenségeket jó előre, még a szerződés aláírása előtt feltárják és elkerüljék. Ahhoz, hogy a rendszer működjön, fontos előírni a szerződő hatóságok azon jogi kötelezettségét, hogy kezeljék az Ügynökség által feltárt problémákat. Arról is fontos lenne rendelkezni, hogy amennyiben folytatódott a szerződés teljesítése, és az Ügynökség határozatát megerősítették, az összeférhetlen tisztviselő viselné a szerződés költségének minimális hányadát. Ha a megközelítés sikeresnek bizonyul, gyorsan ki kellene terjeszteni az uniós alapokról az összes közbeszerzési eljárásra.

Az ANI jogi keretének finomításához logikus lenne okulni az ügynökség jelenlegi munkája során szerzett tanulságokból. A kormány által jelenleg tárgyalt csomag olyan fontos lépéseket tartalmazna, mint például a szerződés megsemmisítése az összeférhetlenségi határozat jogerőre emelkedésekor, több ellenőrzés a kinevezési szakaszban, valamint könnyebb hozzáférés az érdekeltségekről szóló nyilatkozatokhoz. Ez jó alkalom lenne az Ügynökség számára arra is, hogy irányítsa a feddhetlenségi keretszabály kodifikációját, amelynek

<sup>16</sup> Technikai jelentés, 2.1.3. szakasz

<sup>17</sup> A technikai jelentés 2.14. szakasza részletesen ismerteti a tervezett folyamatot.



biztosítani kell a jelenlegi keretszabályban észlelt, bizonytalan értelmezésű szakaszok megszüntetését.

Ezen ésszerű lépések azonban bizonytalansággal kerülnek szembe, amely annak következtében alakult ki, hogy a Parlamentben egymást követően többször is megkísérelték aláásni a feddhetetlenség keretszabályozás hatékonyságát.<sup>18</sup> Ezek között említhetjük például 2013 tavaszán a helyi önkormányzati képviselőkre vonatkozó összeegyeztethetlenségi szabályok megváltoztatására irányuló próbálkozásokat, vagy a büntető törvénykönyv módosítására irányuló közelmúltbeli kísérleteket, amelynek az lett volna a hatása, hogy a személyek egész kategóriáit védelmezze a feddhetetlenségi szabályoktól, ideértve az összeférhetetlenséget is (ld. alább). Olyan eseteket is magában foglal, amikor a Parlament még annak ellenére sem volt hajlandó végrehajtani az Ügynökség egyik határozatát, hogy azt bírósági határozat is támogatta. Az Ügynökségről szóló jogszabály módosítására irányuló kormányjavaslatnak ezért meg kellene erősítenie és szilárdítania az Ügynökség szerepét, ami fontos tanúbizonyságát adná annak a politikai szándéknak, hogy fenntartsák a meglévő hatékony feddhetlenségi keretszabályozást.

#### *A feddhetlenségi keretszabályozás: Parlament*

Az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus korábbi jelentései ugyancsak rámutattak annak kockázatára, hogy a parlamenti szabályok esetleg úgy tekinthetők, mint amelyek magától a jogtól védik a parlamenti képviselőket.<sup>19</sup> Az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus januári jelentése megjegyezte, hogy a Parlament 2013 januárjában módosította a parlamenti képviselők jogállását, amelynek révén megváltozott a mentelmi jog felfüggesztésére vonatkozó eljárás a parlamenti képviselők megmotozása, letartóztatása vagy őrizetbe vétele, illetőleg a korábbi miniszterek büntetőeljárás alá vonása esetén. A Házsabály hasznos lépés, amely több egyértelműséget teremt a mandátum megszüntetését eredményező összeegyeztethetlenséggel kapcsolatban, és határidőket alkalmaz az ügyészség parlamenti képviselők őrizetbe vételére, letartóztatására vagy felkutatására vonatkozó kérelmeinek parlamenti elbírálására. Ugyanakkor nem írja elő, hogy a büntetőeljárás megtagadása indokolt legyen.<sup>20</sup>

Mivel ezeket a rendelkezéseket az Alkotmánybíróságon megtámadták, azok csak júliusban léptek hatályba, és még nem fogadták el a végrehajtó szabályokat és az új magatartási kódexet<sup>21</sup>. A Házsabály hatékonyságát idővel értékelni kell. Sajnos a 2013 őszi tapasztalatok nem mindig mutatták azt, hogy a parlamenti képviselők új szabályokkal igyekezzenek új szigorot biztosítani az eljárásokban.<sup>22</sup> A januári jelentésben kifejezésre juttatott aggály visszhangjaként különösen megemlíthető, hogy egy szenátort érintő ügyben a Parlament nem hajtotta végre a Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék Ügynökség határozatát megerősítő ítéletét,<sup>23</sup>

<sup>18</sup> A COM(2012) 410 final, 14. oldala példákat tartalmaz az elmúlt évekből.

<sup>19</sup> Például COM(2012) 410 final, 14. o.

<sup>20</sup> A COM(2013) 47 final, 7. oldalán szerepel az az ajánlás, hogy „A Parlamentnek részletes indokolást kell adnia, amennyiben akadályozza a büntetőeljárás szokásos menetét.”

<sup>21</sup> A Képviselőház elnöke nyitottan mutatkozott az iránt, hogy a magatartási kódex a nemzetközi gyakorlatból merítsen, és annak tervezetét 2013 decemberében megküldték az Európai Parlamentnek.

<sup>22</sup> Technikai jelentés 2.2. szakasz

<sup>23</sup> Még a Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék, valamint az Alkotmánybíróság egyértelmű támogatása után sem.

### 2.3 *A magas szinten elkövetett korrupció kezelése*

Az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus korábbi jelentései és a Tanács következtetései úgy emelték ki a magas szinten elkövetett korrupció kezeléséért felelős intézmények eredményeit, mint az egyik legfontosabb módja Románia előrehaladásának az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus célkitűzéseinek teljesítése felé. A legutóbbi bizottsági jelentések óta az Országos Korrupcióellenes Ügyészség ügyészségi szinten<sup>24</sup>, a Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék és az Alkotmánybíróság pedig tárgyalási szakaszban<sup>25</sup> további jelentős eredményeket mutatott fel nehéz körülmények között. Mind a vádemelések, mind az ítélethozatalok tekintetében elmondható, hogy a romániai igazságügy hatókörének demonstrálásában fontos volt az igazságszolgáltatási rendszer befolyásos politikai személyiségekre történő alkalmazása.

Jelentősen javult a bírósági gyakorlat, különösen az Országos Korrupcióellenes Ügyészség által végzett vizsgálatok és az ítélethozatal gyorsasága tekintetében.<sup>26</sup> Jelentős joghézagot sikerült megszüntetni a célból, hogy az ügyeket ne lehessen késleltetni például egy parlamenti képviselői vagy hasonló tisztségről való lemondás révén a Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszéken pedig ügyeletes védőügyvédek vannak szolgálatban, hogy ne lehessen védőügyvéd hiányában elnapolni egy ügyet.

A rendszer szavahihetősége érdekében kulcsfontosságú magisztratúrán<sup>27</sup> belüli korrupció kezelése. E területen erőfeszítéseket tettek mind a szankciók koherenciájának, mind visszatartó erejének javítására azért, hogy olyan törvénytervezetet nyújtottak be, amely megszüntetné a bírák különleges „szolgálati nyugdíját” szándékosan elkövetett bűncselekményekért – ideértve a korrupciót is – való jogerős ítélet után.<sup>28</sup>

Ugyanakkor továbbra is elmondható, hogy a magas szinten elkövetett korrupció kezelése jelentős akadályokba ütközik. Jóllehet zajlanak a vizsgálatok, sor kerül vádemelésekre és ítélethozatalra, bizonyítékok vannak arra nézve, hogy a korrupciót nem mindig kezelik súlyos bűncselekményként. Az igazságszolgáltatási rendszeren belül a felfüggesztett ítéletek magas aránya azt mutatja, hogy a bírák vonakodnak végrehajtani egy elmarasztaló ítélet<sup>29</sup> következményeit – ami ellentétes magának a Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszéknek a büntetési iránymutatásaival. Egy másik fontos kérdés e tekintetben a vagyonelkobzás és a vagyonvisszaszerzés eredményeinek javítása. A kiterjesztett elkobzás – azaz a családtagoktól

<sup>24</sup> 2013-ban jelentősen nőtt a vád alá helyezett terheltek száma (összesen 1073). Ld. a Technikai jelentés 3.2.3. szakaszát.

<sup>25</sup> A Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék jelentése szerint a számok a 2012-es adatokhoz hasonló nagyságrendűek. Ld. a Technikai jelentés 3.1. szakaszát.

<sup>26</sup> Az Országos Korrupcióellenes Ügyészség által vizsgálat 205 ügy, amelyek esetében a hivatkozási időszakban jogerős határozatot hoztak, többségére (körülbelül 75%) kevesebb mint négy éven belül sikerült megoldást találni (azon belül is többségükre két éven belül). Ld. a Technikai jelentés 3.1. szakaszát.

<sup>27</sup> Mind a Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék, mind az Országos Korrupcióellenes Ügyészség jelentett néhány közelmúltbeli esetet.

<sup>28</sup> A képviselőház elfogadta e törvénytervezet, de még a Szenátus előtt van.

<sup>29</sup> Az Országos Korrupcióellenes Ügyészség által 2013. január 1. és 2013. október 15. között vizsgált ügyekben 853 vádlottat ítélték szabadságvesztésre. Végül, 22,2%-uk (azaz 189 büntetés) esetében született ítélet végrehajtható szabadságvesztésről, és 77,8%-uk (azaz 664 büntetés) esetében a végrehajtás felfüggesztéséről (vagy próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztéssel, vagy felfüggesztett szabadságvesztés miatt elrendelt pártfogó felügyelettel). Ld. a Technikai jelentés 3.6.1. szakaszát.

való vagyonekobbzás lehetősége – továbbra is újkeletű és viszonylag ritkán használt eljárásnak számít.<sup>30</sup>

E vonakodást csak erősíti, amikor a romániai politikusok olyan nyilatkozatokat tesznek, amelyekben együttérzésüket fejezik ki a korrupcióért elítéltek iránt. A tisztségükről lemondó miniszterekről szóló szabályok következtelen alkalmazása a szubjektív benyomását kelti. Ezzel kapcsolatban megemlíthetjük a Parlament által 2013 decemberében, a büntetőtörvénykönyvvel kapcsolatban, előzetes megvitatás vagy nyilvános konzultáció nélkül elfogadott módosításokat. A romániai bírói testületek – ideértve a Legfelsőbb Bíróságot és a Magisztrátúra Legfelsőbb Tanácsát is – komoly aggályokat fejezett ki a módosításokkal kapcsolatban, azzal az indoklással, hogy e módosításoknak az lenne a hatása, hogy a parlamenti képviselőket<sup>31</sup> kivonnák a korrupciós bűncselekményeket – megvesztegetés, befolyással üzérkedés és hivatali visszaélés – felöllelő jogszabályok hatálya alól. Az Országos Korrupcióellenes Ügyészség adatai szerint 28 parlamenti képviselőt ítéltek el vagy van bíróság előtt korrupció miatt.<sup>32</sup>

Egy másik módosítás az elévülési rendszert érinti azzal, hogy jelentősen csökkentené az elévülési időszakot. Az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus jelentései gyakran észrevételezték a romániai elévülési rendszert<sup>33</sup>, amely egy viszonylag szokatlan rendelkezést tartalmaz arról, hogy az elévülést csak a végső fokon hozott ítélet szakítja meg. Más fontos rendelkezések között szerepel az összeférhetlenség fogalmának átfogalmazása a célból, hogy személyek széles kategóriáit vonják ki a bűncselekményekre vonatkozó felelősség alól.<sup>34</sup> Egy másik javasolt módosításnak az lenne a hatása, hogy megszüntetne minden korrupcióval kapcsolatos jogkövetkezményt azokra nézve, akiket már elítéltek.<sup>35</sup>

E módosításokat sem a romániai bírói kar<sup>36</sup>, sem a nemzetközi közösség nem hagyta szó nélkül.<sup>37</sup> Az egyik felvetett kérdés arra vonatkozott, hogy az ENSZ korrupció ellenes egyezménye szerint a korrupcióról és összeférhetlenségről szóló szabályokat valamennyi jogalkotó, végrehajtó, közigazgatási, vagy igazságszolgáltatási tisztséget betöltő köztisztviselőre alkalmazni kell.<sup>38</sup> A romániai Alkotmánybíróság 2014 januárjában azt az ítéletet hozta, hogy a módosítások alkotmányellenesek, hivatkozva különösen a nemzetközi

<sup>30</sup> Az Igazságügyi Minisztérium jelentése szerint az ügyészség 2013. január 1. és szeptember 1. között 34 esetben alkalmazta a kiterjesztett elkobzásról szóló 2012. évi törvényt. Csak egy kiterjesztett elkobzást érintő bírósági határozatot fogadtak el, és az ügy jelenleg fellebbezés alatt áll a Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszéken.

<sup>31</sup> E személyek között találjuk magát a házelnököt, valamint olyan hivatásokat gyakorló személyeket, mint például ügyvédek, közjegyzők vagy végrehajtók.

<sup>32</sup> Technikai jelentés, 3.2.1. szakasz

<sup>33</sup> A COM(2012) 410 final azt javasolta, hogy az elévülési időszakot függeszték fel a bírósági vizsgálat megkezdésekor.

<sup>34</sup> Több mint 100 polgármester és alpolgármester ügye van jelenleg bíróság előtt az Országos Korrupcióellenes Ügyészség hatáskörébe tartozó jogsértések miatt.

<sup>35</sup> E módosítás mérlegelését elnapolták.

<sup>36</sup> Lásd például az Országos Korrupcióellenes Ügyészség sajtótájékoztatóját. <http://www.pna.ro/comunicat.xhtml?id=4510&jftfdi=&jffi=comunicat;> and the HCCJ: <http://www.scj.ro/sesizari%20CC/Hot%20SU%201%202013.pdf>

<sup>37</sup> Vö. például az Egyesült Államok Romániában működő nagykövetségének reakciója: <http://romania.usembassy.gov/policy/media/pr-12112013.html>

<sup>38</sup> Vö. például az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről szóló irányelvre vonatkozó javaslat (COM(2012)0363, 2012.7.11.) javasolt 4. cikkének (5) bekezdését. Ez az ENSZ Korrupció elleni Egyezményének is megfelel, amely a korrupciós szabály által lefedendő „hivatalos személyt” olyan személyként határozza meg, aki „a részes államban jogalkotó, végrehajtó, közigazgatási vagy igazságszolgáltatási feladatot lát el”, legyen szó akár kinevezett, akár megválasztott személyről.

jogból fakadó kötelezettségek tiszteletben tartásának szükségességére, valamint a törvény előtti egyenlőségnek Románia Alkotmányában foglalt elvére. Az Alkotmánybíróság ítélete fontos példázata a fékek és ellensúlyok működését, de továbbra is nyugtalanító, hogy olyan módosításokat fogadtak el, amelyek szemmel láthatóan közvetlenül megkérdőjelezzik e fontos elveket.

## **2.4 A korrupció kezelése valamennyi szinten**

Az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus komoly erőfeszítéseket kíván Romániától ahhoz, hogy a korrupciót a társadalom valamennyi szintjén kezelje. A felmérések következetesen azt mutatják, hogy a lakosság nagyon aggasztónak tartja a korrupció jelenlétét.<sup>39</sup> Jóllehet a nagy kaliberű személyiségek korrupciós vádakkal történő bíróság elé állítása pozitív hatással lehet a közvélemény megítélésére, folyamatos erőfeszítésekre van szükség ahhoz is, hogy a korrupció problémájával minden szinten foglalkozzanak, hogy csökkentsék a korrupciós lehetőségeket, és meg is mutassák, hogy az ilyen esetek leleplezése nem marad következmények nélkül. Románia még mindig le van maradva az ilyen vezetési és megelőző intézkedések terén.<sup>40</sup>

A Nemzeti Korrupcióellenes Stratégia fontos kezdeményezés, amelynek sikerült a romániai intézmények széles körét közös keretszabályozás alá vonnia.<sup>41</sup> Egyértelműen hasznosnak számít azon tevékenysége, hogy terjeszti a bevett gyakorlatot, valamint arra ösztönzi az állami szerveket, hogy fordítsanak erőforrást és figyelmet a korrupció ellenes tevékenységre.<sup>42</sup> Következő lépésként következetesebb szabályokat kell alkalmazni olyan területeken, mint például a kockázatértékelés és a belső ellenőrzési standardok. Végrehajtási hatáskörök<sup>43</sup> hiányában azonban a stratégia nagyban függ a különböző intézmények vezetőinek prioritásmeghatározásától. Vannak lehetőségek a korrupció leküzdése melletti elkötelezettség demonstrálására: például hajlandóság a szabályok megszegésének korrupcióellenes intézmények felé történő jelentésére; a különböző intézmények rendkívül különféle eredményeket mutatnak fel ezen intézkedésekkel kapcsolatban, ami azt mutatja, hogy nincs következetes megközelítés.

Egy másik fontos megközelítés annak biztosítása lenne, hogy az új szakpolitikákat és jogszabályokat már a korrupció megelőzését szem előtt tartva tervezzék. Ez történhet például a decentralizációt és a regionális kereteket előmozdító kezdeményezésekkel, az azokból fakadó pénzügyi döntéshozatalt pedig kockázatértékelésnek, valamint az új sebezhető pontokat ellensúlyozó lépéseknek kell kísérsnie.<sup>44</sup>

Uniós forrásokból támogatott konkrét korrupcióellenes projektek folytatódtak, például az Oktatási, Egészségügyi, Igazságügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumban, valamint a nemzeti

---

<sup>39</sup> Vö. az Eurobarométer 2012. februári 374. sz. jelentése, [http://ec.europa.eu/public\\_opinion/archives/ebs/ebs\\_374\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_374_en.pdf), valamint a Transparency International 2013-as korrupcióérzékelési indexe: <http://cpi.transparency.org/cpi2013/results/>

<sup>40</sup> Példákként említést érdemel, hogy számos polgármester volt olyan összeegyeztethetetlen helyzetben, amikor addig nem történt fellépés, amíg az Ügynökség rá nem világított a problémára. A létező közigazgatási ellenőrzések tehát kudarcot vallottak.

<sup>41</sup> Például most a helyi hatóságok közel 80%-a vesz részt a stratégiában, és jelölt ki kapcsolattartó személyt a stratégia végrehajtásával kapcsolatos tevékenységekre.

<sup>42</sup> A stratégiának van egy portálja is, amely lehetőséget kínál a megelőző eszközök mutatóival kapcsolatos adatokkal, valamint a közintézmények önértékelésével kapcsolatos jelentéstételre.

<sup>43</sup> Tartalmazza továbbá a jelentéstételt elmulasztó intézmények feketelistáját.

<sup>44</sup> A decentralizációról szóló törvényt nemrégiben sikeresen megtámadták az Alkotmánybíróság előtt.

adóigazgatási hivatalban, amelyek kapcsán érdekes eredmények születtek, valamint potenciális példák bevett gyakorlatokra. A Bizottság várakozással tekint afelé, hogy e kezdeményezéseket alapul vegye a következő programozási időszakra vonatkozó konkrét projektek kidolgozásakor.

Azon túl, hogy szigorításokra van szükség a közbeszerzésen belüli korrupció és összeférhetetlenség elkerülése érdekében, a romániai bírák és közbeszerzéseket kezelők kulcsfontosságúnak tartják a jogalkotás ésszerűsítését, valamint a nagyobb fokú stabilitás biztosítását is.<sup>45</sup> Számos NGO, vállalat és független szakértő jelentette, hogy a közbeszerzési eljárások folyamatosan ki vannak téve a korrupció veszélyének. Jóllehet ez nem csak Romániában probléma, azt is figyelembe kell venni, hogy van-e igazgatási kapacitás az eljárások lefolytatásához, különösen helyi szinten; erre különös figyelmet kell fordítani, főleg a megelőzés oldaláról. Fontos kérdés lesz a közbeszerzés területén illetékes ellenőrző hatóság és az Ügynökség közötti együttműködés megerősítése a célból, hogy létrehozzák az összeférhetetlenség közbeszerzési szerződések odaítélése során történő előzetes értékelésének rendszerét, ideértve azt is, hogy e megközelítést az uniós alapokat érintő tenderekről gyorsan kiterjesszék valamennyi romániai közbeszerzésre.

### **3. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK**

Ezen értékelés azt mutatja, hogy Románia számos területen előrelépést tett az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus korábbi jelentései óta. A kulcsfontosságú igazságszolgáltatási és feddhetetlenségi intézmények továbbra is pozitív eredményeket mutatnak fel. A szükséges és régóta várt jogalkotási változtatások továbbra is haladnak, az igazságszolgáltatási intézmények és az Igazságügyi Minisztérium között kialakult együttműködő szellem pedig segíti az irányítási kérdések kezelését. Erre pozitívan hatott a 2013 tavasza óta beköszöntött nyugalmasabb politika légkör.

Ugyanakkor a bírói kar függetlenségével kapcsolatban továbbra is vannak aggályok, és számos példa mutatja a feddhetetlenségi és korrupció ellenes intézkedésekkel szembeni ellenállást, politikai és közigazgatási szinten. 2013 decemberében a büntetőtörvénykönyv elhamarkodott és átláthatatlan módosítása széles körben aggályokat keltett, mivel alapjában borította fel a korrupció leküzdésének és a feddhetetlenség előmozdításának jogi rendszerét, jóllehet az Alkotmánybíróság demonstrálta a fékek és ellensúlyok működését azáltal, hogy ezt alkotmányellenesnek ítélte. A kulcsfontosságú kinevezésekre vonatkozó fontos intézkedés vegyes képet mutat: egyes eljárások nyíltan, átláthatóan zajlanak és érdemen alapulnak, mások viszont kritikák céltáblái politikai befolyás miatt.

Ennek következményei vannak arra nézve, hogy mennyire tekinthető fenntarthatónak a romániai reformfolyamat. A kulcsfontosságú korrupcióellenes intézmények tartós nyomásnak való ellenállása megmutatta, hogy a reformmegközelítés a romániai társadalom fontos részeiben meggyökereződött. Az viszont, hogy a Parlamentben megkérdőjelezhetővé válnak a reform alapkövei, ráirányítja a figyelmet arra, hogy nincs konszenzus az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus célkitűzéseinek követését illetően.

---

<sup>45</sup> Sok zavart okozott például, hogy kevesebb mint egy év alatt több alkalommal is módosították a közbeszerzés általános keretéről szóló jogszabályt. Növeli a sebezhetőséget, hogy megemelték azt a közbeszerzési értékhatárt, amely alatt nyílt ajánlattételi eljárások nélkül lehet lefolytatni az eljárást.

A Bizottság felkéri Romániát, hogy lépjen fel az alábbi területeken:

### 1. A bírói kar függetlensége

A bírói vezetésnek továbbra is védelmeznie kell a bírói kar függetlenségének. A feddhetetlenséget és professzionalizmust a kinevezésekkel kapcsolatos egyértelmű eljárásokat vezérlő kulcsfontosságú tényezőkké kell tenni. E területen Romániának:

- biztosítania kell, hogy a parlamenti képviselők magatartási kódexe egyértelmű rendelkezéseket foglaljon magában arra vonatkozóan, hogy a parlamenti képviselőknek és a parlamenti munkafolyamatnak tiszteletben kell tartania a bírói kar függetlenségét, és különösen a bírósági határozatokat.
- a Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsa számára biztosítania kell a szükséges feltételeket ahhoz, hogy konszolidálja a bírói kar függetlensége terén folytatott munkáját, és támogassa azon bírákat, amelyek a bírói kar függetlenségének megkérdőjelezésével szembesülnek.
- fel kell használnia az Alkotmány esetleges felülvizsgálatának lehetőségét a hatalmi ágak szétválasztásával kapcsolatos meglévő rendelkezések nyomán követésére, azon kötelezettség egyértelmű kimondásával, hogy a végrehajtó és jogalkotó ágaknak tiszteletben kell tartaniuk a bírói kar függetlenségét;
- a sajtó és a nyilvánosság felé fokoznia kell a bírói kar szerepével és jogállásával, valamint a folyamatban lévő ügyekkel kapcsolatos megbízható információszolgáltatásra/tudatosításra irányuló erőfeszítéseket.

### 2. Igazságszolgáltatási reform

Fokozni kell az ítélkezési gyakorlat és a bírói gyakorlat következetességének javítása terén tett előrelépéseket, többek között a bírósági eljárások felgyorsítására, valamint az új lehetőségek – mint például a kiterjesztett elkobzás – kiaknázására irányuló intézkedésekkel. E területen Romániának:

- gyorsan foglalkoznia kell a munkateher körüli problémák megoldásával, és el kell fogadni a bírósági rendszer átszervezéséhez szükséges jogalkotási intézkedéseket.
- a bírói vezetés számára biztosítania kell az igazságügyi rendszer működésével kapcsolatos szükséges információs eszközöket (például statisztikai eszközöket, ügyvitelt, továbbá a felhasználók és az alkalmazottak körében végzett felméréseket) a tájékozottabb döntéshozatal és az előrelépések felmutatása érdekében;
- biztosítania kell az összes bírósági határozat és indokolás teljes körű és időben történő internetes közzétételét, valamint azok folyamatos naprakésszé tételét;
- olyan folyamatot kell biztosítania, amely magában foglalja az összes jogi szakmát és a közigazgatást;
- véglegesítenie kell a jogszabályt azon bírák nyugdíjáról, akiknek büntetőjogi felelősségét megállapították;
- minden szinten hatékonyabbá kell tennie a bírósági ítéletek nyomán követését annak biztosítása céljából, hogy az ítéleteket és pénzbírságokat megfelelően végrehajtsák.

### 3. Feddhetetlenség

A feddhetetlenségi keretszabályozással kapcsolatos előrehaladást meg kell erősíteni a jogi keret egyértelművé tétele révén, hogy alkalmazása felől ne maradjon kétség. E területen Romániának:

- biztosítani kell, hogy az összeegyeztethetlenségről, az összeférhetlenségről és a jogtalan vagyonszerzésről szóló jogszabályok alkalmazhatósága alól ne legyenek kivételek;
- A kormánynak és az Ügynökségnek együttműködve kell kidolgoznia és előterjesznie a feddhetetlenségi keretszabályozás javítására irányuló jogszabály-tervezetet;
- az Ügynökségen belül végre kell hajtania a közbeszerzés előzetes értékelését, azzal a céllal, hogy ezt az uniós alapokkal kapcsolatos eljárásokról az összes közbeszerzési eljárásra kiterjesszék;
- biztosítani kell, hogy az új parlamenti Hárszabály végrehajtása maximálissá tegye a jogerős bírósági határozatok automatikus alkalmazását.

#### 4. Korrupció elleni küzdelem

fenn kell tartani azt az eltökéltséget, ahogyan a jogszabályt a magas szintű korrupcióra alkalmazták, valamint azt ki kell terjeszteni a kisebb nagyságrendű korrupcióra is. E területen Romániának:

- biztosítani kell, hogy a korrupcióról szóló jogszabályok mindenkire egyenlően vonatkozzanak;
- javítani kell a korrupciós esetekben alkalmazott büntetések következetességét és visszatartó erejét Románia szerte az összes bíróságon;
- fokoznia kell az erőfeszítéseket a kisstílusú korrupció felgöngyölítése terén;
- nemzeti korrupcióellenes stratégiát kell kidolgoznia a célból, hogy következetesebb referenciaértékeket és kötelezettségeket vezessen be a közigazgatásra vonatkozóan, amelynek eredményeit nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni.